

educational and research
INSTITUTE
of finance, economy and management

Міністерство освіти і науки України
Навчально-науковий інститут фінансів, економіки та менеджменту
Національного університету
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (Україна)
Азербайджанський державний економічний університет
(м. Баку, Азербайджан)
Батумський державний університет імені Шота Руставелі (Грузія)
Білостоцький технологічний університет (Польща)
Вроцлавська політехніка (Польща)
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)
Донецький національний університет імені Василя Стуса (Україна)
Опольський політехнічний університет (Польща)
Сумський державний університет (Україна)
Університет ISMA (Латвія)
Університет Північ (Хорватія)
Університет національного та світового господарства (Болгарія)

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК ДЕРЖАВИ ТА ЇЇ СОЦІАЛЬНА СТАБІЛЬНІСТЬ»

**Матеріали міжнародної науково-практичної
Інтернет-конференції молодих учених, студентів та аспірантів**

11 червня 2020 року

**Полтава
2020**

Розповсюдження та тиражування без офіційного дозволу Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» заборонено

Редакційна колегія:

В.В. Гришко, д.е.н., професор;
В.П. Дубіщев, д.е.н., професор;
О.В. Коба, к.т.н., доцент;
О.В. Комеліна, д.е.н., професор;
Л.О. Птащенко, д.е.н., професор;
І.В. Черниш, д.е.н., доцент;
І.Б. Чикало-Кондрацька, д.е.н., професор;
А.Д. Глушко, к.е.н., доцент.

Економічний розвиток держави та її соціальна стабільність: Матеріали міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції молодих учених, студентів та аспірантів, 11 червня 2020 р. – Полтава: Національний університет імені Юрія Кондратюка, 2020 – 402 с.

У збірнику матеріалів науково-практичної конференції розглянуто теоретичні, методологічні й практичні аспекти забезпечення економічного розвитку держави та її соціальної стабільності. Розкрито особливості управління соціально-економічними процесами в умовах європейської інтеграції. Досліджено проблеми фінансової стабільності національної економіки та перспективи її забезпечення.

З'ясовано перспективи соціально-економічного розвитку України у контексті євроінтеграції. Висвітлено спайний стан міжнародної економічної діяльності України.

Досліджено напрям удосконалення бухгалтерського обліку, аудиту, контролю й оподаткування суб'єктів господарювання, а також особливості сучасного управління бізнес-процесами.

Збірник розраховано на фахівців із фінансів, економіки та менеджменту, працівників органів державної влади й місцевого самоврядування, науковців, викладачів, аспірантів і студентів.

Матеріали друкуються мовою оригіналів.

За виклад, зміст і достовірність матеріалів відповідають автори

доступу: https://pidruchniki.com/15800119/politekonomiya/ekonomichni_interesi_sutnist_struktura

3. О. Діденко/ Теоретичне дослідження науково-методичних підходів до дослідження сутності поняття «економічний інтерес» / Науковий вісник. – 2013. Вип. 12 «Демократичне врядування»
4. Економічна теорія: Політекономія: Підручник/ За ред. В. Д. Базилевича. – 6-те вид., перероб. і доп. – К.: Знання-Прес, 2007. – 719 с.
5. Kuznets S. Economic Growth and income inequality. The American Economic Review. Vol. 45, No. 1, Mar., 1955
6. Історія економічних учень: хрестоматія. / за редакцією В. Базилевича. – К.: Знання, 2011. – 1198 с.
7. T. Veblen. Absentee Ownership and Business Enterprise in Recent Times, p. 196.

УДК 338

Птащенко Л. О., д. е. н., професор; Корнієнко Д.С., студент
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
(м. Полтава, Україна)

ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ «КАСОВОГО РОЗРИВУ» ТА ФІНАНСОВИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ЙОГО ЗМЕНШЕННЯ

Часто на підприємствах, як великих, так і малих, виникають ситуації недостатності грошових коштів на поточну діяльність та оплату зобов'язань. У бізнесі це явище стало природним і дістало назву «касовий розрив». Касові розриви формуються внаслідок розбіжності у строках генерування вихідних грошових потоків (наприклад, закупівля сировини, оплата праці персоналу) та вхідних грошових потоків (насамперед, виручка від реалізації продукції, виконання робіт, надання послуг) і безпосередньо залежать від операційного та фінансового циклів підприємства [1]. Це питання є завжди актуальним, адже для будь-якого суб'єкта господарювання краще попередити виникнення касового розриву, ніж неочікувано зустрітися з ним. На рис 1. узагальнено основні причини та наслідки касових розривів.

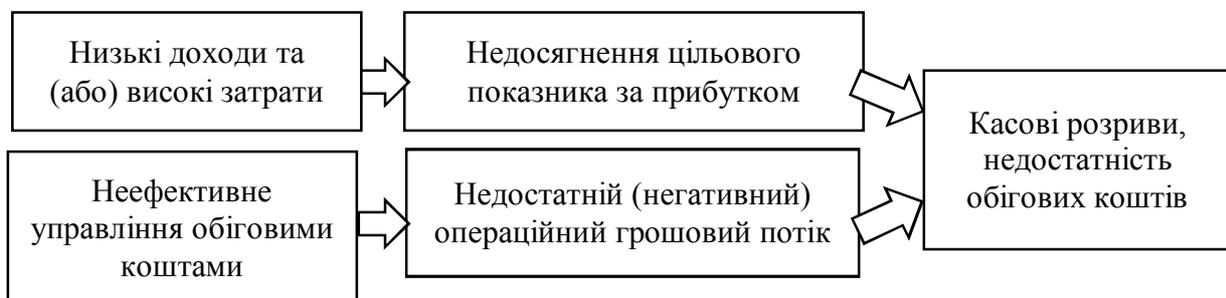

Рисунок 1 – Причини та наслідки виникнення касових розривів

Про нестачу грошей сигналізують два показники: прибуток і грошовий потік. Наявність прибутку є необхідною, але недостатньою умовою надходження грошей до суб'єкта господарювання. У періоди кризи важливо швидко отримувати гроші, тому операційний грошовий потік є найважливішим [2].

Щоб уникнути касового розриву, слід проаналізувати грошові потоки і визначити слабкі місця суб'єкта господарювання. Величину касового розриву можна порахувати за досить зрозумілою й універсальною формулою:

$$ГП_k = ЗГ_n + З - В,$$

де

ГП_к – грошовий потік на кінець відповідного дня;

ЗГ_п – залишок грошей на початок цього дня;

З – надходження і зарахування грошових коштів у даному періоді;

В – виплати постачальникам та іншим кредиторам у даному періоді.

Якщо залишок виявився додатний – це свідчить про достатність грошей на покриття зобов'язань, а від'ємний залишок свідчить про наявність касового розриву. Щоб попередити виникнення касового розриву або передбачити кошти на його покриття, необхідно такі

розрахунки здійснювати на декілька місяців наперед. Зарахування доцільно прогнозувати, орієнтуючись на плани продажів, а виплати – на основі запланованих бюджетів.

При цьому головне завдання, яке стоїть перед фінансистами, – постійний контроль за дебіторською заборгованістю та використання фінансового інструментарію, який допоможе мінімізувати касовий розрив. Інструментами, які допоможуть мінімізувати касовий розрив підприємства є:

- облік векселів, виданих споживачами продукту;
- форфейтинг;
- факторинг [3].

Зокрема, трансформація дебіторської заборгованості у товарні векселі є більшим стимулом до виконання безумовного грошового зобов'язання векселедавця сплатити власникові векселя певну суму грошей після настання терміну [4], ніж погашення боржником кредиторської заборгованості. Адже оформлення заборгованості векселем відкриває можливість підприємству-кредитору в майбутньому продати його на фондовому ринку, або ж використати як засіб платежу кредиторам [5].

Для підприємства вексельна форма оформлення дебіторської заборгованості має чимало переваг: погашення боргу за векселем є беззаперечним і не вимагає підтвердження в суді боргу; дозволяє стягнути борг у судовому порядку; можна перепродати вексель третій стороні. Якщо боржник не погоджується на вексельне оформлення простроченої заборгованості доречно звернутися до факторингових компаній, які спеціалізуються на торгових боргах, зокрема управляють боргами, викупувають їх, а також надають кредити під дебіторську заборгованість. Факторингове обслуговування дозволить ліквідувати касові розриви, що виникають при поставках товарів на умовах відстрочення платежу, і забезпечить зростання продажів [3].

Сутність факторингу полягає в тому, що факторингова компанія купує у своїх клієнтів платіжні вимоги до покупців на умовах негайної оплати 80–90 % вартості прямих поставок (за винятком комісійних) незалежно від терміну надходження виручки від покупців [6].

Крім розглянутих інструментів, важливу роль у підтримці платоспроможності підприємства, прискоренні товарообігу й фінансуванні оборотних активів відіграє форфейтинг, котрий як і факторинг, є операцією з продажу дебіторської заборгованості. Однак існують і помітні відмінності між цими операціями. Суть операції форфейтингу полягає в тому, що постачальник, надаючи відстрочку по платежу, може вимагати від покупця виписати боргову розписку (вексель). За векселем продавець отримує безперечне право отримання платежу за векселем при настанні терміну виконання зобов'язання. Для зменшення ризику продавець може вимагати гарантії третьої особи виконання зобов'язань за векселем. Гарантія третьої особи на векселі називається авалем, а вексель – авальованим. Вексель можна в будь-який момент продати третій особі (форфейтеру) [6]. Здійснення операції по форфейтингу полягає у внесенні в вексель передавального напису – індосаменту. Продаючи вексель, його власник – постачальник товару – переуступає форфейтеру право вимоги боргу. При цьому вексель повинен бути авальований (прийнятий до виконання) банком країни-імпортера. Простота оформлення та відсутність необхідності укладення будь-яких угод між учасниками купівлі-продажу товару приваблює безліч експортерів.

Таким чином, є різні інструменти управління касовим розривом, такі як вексель, факторинг та форфейтинг, і кожне підприємство самостійно приймає рішення який інструмент для нього кращий та доступніший.

Список використаних джерел

1. *Фінанси (державні, корпоративні, міжнародні): [підручник]/ За ред. В.О. Онищенко / А.Ю. Бережна, Л.О. Птащенко, І.Б. Чичкало-Кондрацька. – 2015. С. 333*
3. *INFOBLOG[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://infoblog.in.ua/>*
4. *Данильчук І.В. Рефінансування дебіторської заборгованості як засіб підвищення платоспроможності підприємств на сучасному етапі/Економічний вісник університету//І.В.Данильчук.–№20(1).–2013. С. 58-63.*
5. *Вісник [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.visnuk.com.ua/>*
6. *Пархоменко О. П. Оборотний капітал в умовах глобальних викликів: формування та використання: монографія//О.П. Пархоменко.– 2012. – 216 с.*
7. *Севрук Є. Рефінансування дебіторської заборгованості на підприємствах торгівлі /Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право//Є. Севрук.–№1.– 2017.– с.116-126.*